

Dobbeltmordet i Klejtrup 1879, og den næstsidste offentlige henrettelse i Danmark, januar 1881

Denne begivenhed må have optaget Bejstefaars forældre Anders Hoppe Christensen og Karen Hoppe Christensen, der på det tidspunkt har et husmandssted i Hejring, Klejtrup Sogn.

Min fars mor, der er vokset op i Fristrup ved Klejtrup, var 4 år, da mordene fandt sted, og både far og mor har fortalt os om henrettelsen i Klejtrup.

I 1879 sker der et voldsomt rovmord i Klejtrup by, hvor en høker og hans tjenestekarl bliver myrdet. Det er en skelsættende begivenhed, der kommer til at præge fortællingen om Klejtrup i de næste hundrede år. Den vakte opsigt i hele nationen, og beboerne i Klejtrup Sogn har gennem alle årene fortalt og genfortalt om begivenhederne fra perioden juni 1879-1881. Aviserne blev ved at skrive derom langt op i 1900-tallet, for fascinationen og gyset varede ved.

Den myrdede, Høker Peder Pedersen Klejtrup by, var en velhavende handelsmand, der tjente mange penge som pantelåner og långiver til gældsramte landmænd og andre beboere i Klejtrup og omegn. Han tog rigeligt med renter for sine udlån, og dertil kom, at han i en del af købmandsgården også drev en spillebule, hvor mange karle og husmænd tabte deres surt tjente skillinger, når de havde drukket sig fulde i høkerens brændevin. En af dem, der havde tabt penge i spillebulen var en småkriminell karl Rasmus Mørcke. I 1879 var han arbejdsløs og havde svært ved at finde job på egnens gårde. Det betød også, at det var meget småt med penge til mad og drikke. Han driver omkring på egnen og beslutter sig for at opsøge Høker Pedersen i Klejtrup. Denne byder ham indenfor og lader ham sove i købmandsgården sammen med høkeren selv og dennes tjenestekarl. Da disse sover, går Rasmus ombord i brændevinstønderne, drikker sig fuld, slår høkeren og tjenestekarlen ihjel med en medbragt pæl, forsøger at sætte ild til sengen, hvor de sover og stikker af med Høker Pedersens klæder, tegnebog og en del penge.

I første omgang er det en anden karl, der bliver arresteret. Han fortæller, at han har begået drabene sammen med denne Rasmus Mørcke. Rasmus Mørcke bliver så fundet og arresteret i Randers, hvor han har sviret for Høkerens penge. Herefter trækker den første karl sin tilståelse tilbage. Rasmus Mørcke nægter i første omgang at have begået mordene, men tilstår senere og bedyrer, at han var alene om forbrydelsen.

Han indsættes i Hobro arrest, hvorfra det dog lykkes ham at flygte. Han driver om i skovene ved Bigum og Lindum, og myndighederne har faktisk opgivet at finde ham. Men da han skjuler sig på et høloft, hører han, at der er udsat en dusør på ham. Det får ham til at gøre det, der senere giver ham et mere positivt eftermæle. Han opsøger nogle fattige bekendte og får dem til at gå til politiet, så de kan få dusøren.

Rasmus Mørcke idømmes livsstraf, dvs. dødsstraf, ved den lokale underret, og dødsstraffen stadfæstes senere af Højesteret. Den underretsdømmer, der i første omgang dømmer ham til døden, er dog blandt dem, der går til justitsministeriet for at få ham benådet – uden held. Distriktslægen og provsten er ligeledes blandt dem, der forgæves appellerer til ministeriet om benådning. Mens Rasmus sidder lænket på hænder og fødder i Hobro Arrest, med to vagter i cellen hos ham for at han ikke skal stikke af igen, udviser han kun anger over at have "været nødt til at dræbe tjenestekarlen". Til høkeren nærer han fortsat et intenst had og fortryder ikke sin ugerning.

Der går nogen tid med at finde et henrettelsessted til det, der bliver den næstsidste offentlige henrettelse i Danmark. Henrettelsen skal foregå på den lokation, hvor forbrydelsen har fundet sted. Men der er ikke mange gårdmænd, der er interesserede i at lægge mark til skafottet. Det ender med at blive på en mark,

der tilhørte den myrdede – ned mod Klejtrup sø. Her opføres henover nytåret 1880-1881 et skafot på en bakke.

Henrettelsen bliver et tilløbsstykke. Der kommer tilrejsende fra hele landet i dagene op til den 5. januar. Hobro har slet ikke overnatningssteder nok, så gaderne er fyldte med folk, der driver omkring natten til henrettelsesdagen. I Klejtrup er alt også optaget. Aviserne angiver tilskuertallet som mellem 6000 og 20.000. Og mange tog børn med til henrettelsen. Der er billeder/tegninger i aviserne af folk, der løfter små børn op, så de kan se den grusomme begivenhed. Jeg vil ikke tro, at vores bedstemor eller hendes søskende har været blandt dem, men at det har præget dem, er nok helt sikkert. For alle talte om det. Og Ane Marie har da også senere fortalt sine børn om det. Det har far ofte fortalt.

I løbet af den tid, Rasmus sidder i arresten, skifter folkestemningen fra hæventørst og skadefryd til medlidenhed og ønske om, at henrettelsen kan undgås. Selv på pladsen ved skafottet er den dominerende stemning imod henrettelsen. Det skriver i hvert fald de store aviser. For ham høkeren var jo egentlig en rigtig skidt karl, der mangan en gang havde franarret Rasmus Mørcke hans surt tjente penge.

Kl 4 om morgenen den 5. januar bliver Rasmus Mørcke ført ud af arresten og et veritabelt vogntog begiver sig mod Klejtrup. Mindst 300 vogne er der på vejen forbi Nørre Onsild til Klejtrup. Rasmus Mørcke sad i en lukket vogn med soldater både foran og bagved. Det fortælles, at da han ud af vinduet så en ridende i fuld fart på vej samme sted hen overhale råbte: *"Du behøver ikke skynde dig. Der sker ikke noget, før jeg ankommer."*

Skarpretteren var ankommet til Klejtrup dagen i forvejen, og han skal have siddet og beruset sig om natten. Øksen beskrives i en af aviserne som meget smuk i blankpoleret stål, og det skulle efter sigende være den samme, der var blevet brugt mod Struense.

På skafottet udviste Rasmus Mørcke stor anger og sindsbevægelse. Det forplantede sig til tilskuerne, og der opstod dødslignende stilhed.

Skarpretteren havde to bøddelhjælpere. En af dem tog det afhuggede hoved, løftede det op og svingede det rundt i alle verdenshjørner, så alle kunne se, at henrettelsen var fuldbyrdet.

Herefter blev liget lagt i en kiste med hovedet mellem knæene, og han blev skyndsomst begravet i et hjørne af kirkegården, eller måske snarere lige uden for diget på et stykke jord, der senere er indlemmet i kirkegården. Senere er der sat en simpel natursten på hans grav, en sten med en fordybning, der ligner en økse.

For høkeren rejstes en prangende gravsten. Begge kan ses endnu, men uden at der på stenene er angivet noget om dødsårsagen.

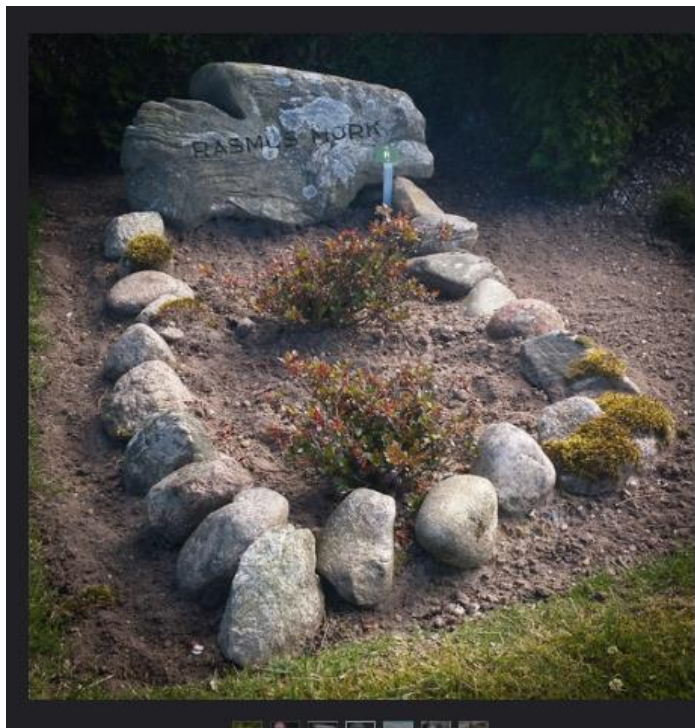
Så sent som i 1947 skrev den socialdemokratiske Aarhusavis Demokraten om den grusomme begivenhed på baggrund af interviews med de få beboere i Klejtrup, der stadig huskede begivenheden og måske som barn eller ungt menneske havde overværet den. Der spekuleredes i, at det måske havde været justitsmord, og at det faktisk kunne være den første arresterede, der havde begået mordet, for han havde jo kunnet fortælle om det i alle detaljer. Og beskrivelsen af den grusomme henrettelse blev brugt som argumentation mod dødsstraf – den dødsstraf, der blev midlertidigt genoptaget efter 2. verdenskrig. Og i 1948 er der i et søndagstillæg til Aalborg Amtstidende en udførlig beskrivelse af skarpretterens udførelse af henrettelsen.

VIGTIGSTE KILDER:

HERNING FOLKEBLAD 7. JANUAR 1881: HENRETTELSEN I KLEJTRUP

DEMOKRATEN 31 MARTS 1935: RASMUS MØRKES HENRETTELSE PÅ KLEJTRUP MARK

AALBORG AMTSTIDENDE 4 JANUAR 1948: MED SKARPRETTEREN I KLEJTRUP

Tilføjesprogrammer

Medier

Komme

